

Tableau

FINE ARTS MAGAZINE

EXTRA
DIKKE
EDITIE

INTERVIEW

FONG-LENG EN
IRIS VAN HERPEN OVER
KUNST & COUTURE

GRENZELOZE VERBEELDING

LAURENCE AËGERTER

HIGHLIGHTS

VAN MODIGLIANI
TOT ERWIN OLAF

PAN AMSTERDAM
WERELDEN VAN INSPIRATIE

DWALEN DOOR DE MENSELIJKE GEEST

Het werk van Laurence Aëgarter varieert van foto's en objecten tot wandkleden en installaties. En onlangs voor het eerst een werk dat alleen uit geluid bestaat. De keuze van materiaal volgt uit het verhaal dat ze wil vertellen. Tekst **Marjolein Sponselee**

In de abdij van Thoronet vult gezang de sobere ruimte van de kerk. De akoestiek is er fenomenaal, elke noot klinkt lang na. Hier maakte Laurence Aëgarter dit jaar voor het eerst een werk met alleen geluid, omdat dat was wat de ruimte aandroeg. 'De kerk is gebouwd voor gezang, het is eigenlijk een groot instrument.'

Zo stemt Aëgarter haar werk af op de omgeving waar ze het voor maakt, of dat nu een museum is, een kerk of bunker. Het moet passen bij wat de plek aanreikt. 'Ik probeer alle zintuigen te openen en me in dienst te zetten van de ruimte.' Daarnaast doet ze veel research en pas daarna komt de vraag wat ze wil maken en met welk materiaal.

In het geval van *Le Songe d'Ovide* (De droom van Ovidius) bijvoorbeeld, maakte ze in opdracht van MAMAC voor het 17e-eeuwse barokke Palais Lascaris in Nice een ladder die tegen een hemelbed leunt. Het idee van de ladder was er snel, maar dat was niet genoeg. De ladder kreeg wortels aan de onderkant en dan wordt het al meer een verhaal. De keuze van materiaal maakt het af. Het werd glas, omdat dat iets vloeibaars heeft en ze voegde een fluorescerende stof aan het glas toe, waardoor het minder transparant is en gloeit in het donker. Het lijkt te bewegen, te stromen als een rivier en dan geleidelijk vaste vorm aan te nemen. Nu roept het nog meer associaties op en zo krijgt het werk meerdere lagen van betekenis. De wortels verdwijnen door een deur naar buiten.

Een andere ladder is van hout en lijkt zo uit een boomstam te zijn gesneden, de takken zitten er nog aan. Deze ladder staat op een smalle binnenplaats, een ruimte die je benauwt en waar je uit wil. Of zoals Aëgarter het

zelf zegt: ‘Die ladder laat eigenlijk zien wat je hoofd wil: je wil hier weg.’ Ontsnappen, het is een onderwerp dat vaker terugkomt. De wereld is hard, ontsnappen is af en toe welkom.

Een rijk beeldarchief

Aëgerter groeide in Frankrijk op in een familie van antiquairs. Ze studeerde kunst-geschiedenis in Aix-en-Provence en aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en voltooide daarna ook de Rietveld Academie. Met die baggage beschikt ze over een rijk reservoir van beelden en kennis die ze verweeft in haar werk en steeds aanvult met nieuwe research. Voor elk werk leest ze zich uitvoerig in en elk werk vraagt om een ander materiaal. De kleden *Soul Imprints* maakte ze voor een expositie in Museum van Loon en zijn geïnspireerd op een vloeiblad met inktvlekken in de boeken van Antoinette de Bach-van Loon. ‘Ik vond dat zo mooi. Dan kan ik er een foto van maken maar dat is toch niet genoeg. Ik wil dat het meer een object is. Het tactiele is belangrijk en daarom werd het een wandkleed.’ Ze werkt veel met wandkleden, die soms meters lang zijn. Het monumentale *Epic of the mind* bijvoorbeeld is 38,5 meter lang en 3 meter hoog. Het is een reis langs de rijkdom van de menselijke geest. Als bron gebruikte ze de archieven van het Museum van de Geest, selecteerde daaruit foto’s en objecten, tekeningen van psychiatrische patiënten en illustraties uit medische handboeken en verwerkte deze in een lange collage tegen de achtergrond van een landschap. Het werk is enorm en nauwelijks in zijn geheel toonbaar. Net zoals het brein zelf nog vol geheimen zit en niet helemaal gekend is.

‘Het is zo’n wonderlijk geheel, dat we niet helemaal kunnen doorgronden. Met al onze dromen en gedachten. Dingen die we weten zonder het te weten. Eigenlijk het mysterie van het bestaan’, licht Aëgerter toe.

Die hele rijkdom van de menselijke geest zie je terug in al haar werk. Zowel de dromen als de realiteit. Zij houdt van research en archieven. Van kennis. Van cultuur. Van wetenschap. En ze heeft het talent daar vrij mee te kunnen spelen. Te associëren en dingen te verbinden, dwars door verschillende tijdperken heen. Bijvoorbeeld in een werk als *l’Ether*, dat komend najaar te zien in de Grote Kerk in Breda in de tentoonstelling ‘René!, I’m still standing.’ Dit werk is ontstaan uit onderzoek in het atelier. Gewoon een beetje spelen. Het begint met A4tjes een schaar en een prittstift. Het onderwerp is ether, de stof die tussen de materie in zit. Eeuwenlang hield de vraag wat daar was wetenschappers bezig. En nog steeds, want je weet dat het bestaat, maar het blijft ongrijpbaar.’

Kennis en wijsheid

Het ongrijpbare fascineert haar. Want naast alle kennis blijven er nog veel vragen over. De laatste jaren vooral de vraag: ‘Waarom blijven mensen elkaar afslachten, ondanks het feit dat we steeds slimmer worden. Waarom zijn we niet wijzer met al die kennis die we hebben opgedaan?’ Komend jaar gaat ze in Musee Albert Kahn in Parijs een werk maken over de vrede die alsmaar niet komt. Kahn (1860-1940) was een bankier en antropoloog in Parijs die in 1909 begon met het samenstellen van een *Archives de la planète*, een project

<< Laurence Aëgerter, *The Harvest of Years*, 2024, lariks hout, 12,25x4,15m, Palais Lascaris, Nice (foto © Jean-Christophe Lett)

<< Laurence Aëgerter, *Le Songe d’Ovide*, 2024, glas, 285x 370cm, Palais Lascaris, Nice (foto © Jean-Christophe Lett)

< Laurence Aëgerter, *Tenture des Eléments: l’Ether*, 2024, jacquard geweven wandkleed, 330x607cm, in Grote Kerk Breda, 2025 (foto Ron Magielse)

> Laurence Aëgerter, *Photographic Treatment*, duo nr 128, 2016, Ultrachrome print op enhanced matt papier

> Laurence Aëgerter, *Soul Imprints*, 2010, jacquard geweven kleed, 297x160cm (2x)

waarin hij de status van de wereld in het begin van de 20e eeuw wilde vastleggen. Zijn archief bevat meer dan zeventig-duizend foto’s. Een mooi startpunt voor Aëgerter die ervan houdt archieven en bestaande beelden uit het stof te halen en te verbinden met het heden.

Hoe kan het dat we niet wijzer worden ondanks al die kennis? Daar heeft de kunstenaar natuurlijk ook niet het antwoord op, maar in haar werk probeert ze te laten zien dat het anders kan. Ze toont een vriendelijker wereldbeeld zonder het te zeggen, door de nadruk te leggen op de positieve dingen. Wetenschap, schoonheid, poëzie. Ze verbindt de kennis, het denken met gevoel en intuïtie. Het is als een gesprek in een andere taal dan woorden. Aëgerter: ‘Kunst is een een taal die

diep in de ziel zijn weg kan vinden, een taal die communiceert via het onderbewustzijn. Je maakt kunst voor de impact dat het werk kan hebben in de gedachten van mensen die je nooit zult ontmoeten.’

Veel van haar werkprocessen spelen zich af in archieven en in het atelier, maar af en toe deelt ze haar manier van denken in sociale projecten. In *La Montagne Allégorique* bijvoorbeeld werkte ze samen met kinderen. Zij tekenden een lijn die voor hun ontwikkeling stond. Aëgerter maakt er met naald en draad een route van op een foto van een berglandschap. Een mooi en makkelijk leesbaar beeld, ondanks alle lagen aan informatie die erin zitten. Maar niet altijd is alles direct duidelijk, het werk nodigt de kijker ook uit op zoek te gaan naar de onderliggende laag en zelf research te doen en verder te kijken. De kunstenaar geeft daartoe een voorzet. Met *Photographic Treatment* ontwikkelde ze een spel voor mensen met dementie. Het bestaat uit een doos met 100 fotoblokjes die elk een tweeluik van zwart wit foto’s laten zien. Twee willekeurige foto’s die niets met elkaar te maken hebben, maar toch een spannende combinatie kunnen gaan vormen. Het zijn heldere beelden die associaties oproepen en de fantasie prikkelen en zo een trigger kunnen zijn voor het geheugen, de fantasie en de start van een gesprek. De taal van kunst werkt eigenlijk net zo. Maar dan meer bewust: de kunstenaar stuurt je gedachten een bepaalde kant op. Bij Aëgerter is dat in de richting van meer wijsheid. «

René! I’m still standing – over liefde en verlies. Grote Kerk Breda, 11 oktober tot 1 maart 2026 met werk van Laurence Aëgerter, Nan Groot Antink, Alicia Framis, Inez van Lams-weerde en Vinoodh Matadin, Margit Lukács en Persijn Broersen, Oscar Muñoz, Sef Peeters, Ligier Richier en Jan van Scorel. grotekerkbreda.nl

In juni 2026 maakt Laurence Aëgerter in de Grote Kerk in Alkmaar een nieuw werk dat reflecteert op de geschiedenis van de kerk. In oktober 2026 is haar werk te zien in Kunstenlab Deventer en Musée Albert Kahn, Parijs. laurenceaegerter.com

152 VEILINGEN

De cijfers over het eerste half jaar van 2025 laten heel wat verschuivingen op de kunstmarkt zien. Wat blijft is dat er steeds weer nieuwe mooie kavels en verkooprecords voorbij komen.

34 HIGHLIGHTS

Modigliani en tijdgenoten in Singer Laren en grote exposities van Erwin Olaf, Jacob Lawrence en William Kentridge.

136

LAURENCE AËGERTER

Archieven, foto's en de menselijke geest als bron van inspiratie.

120 IRIS VAN HERPEN - INTERVIEW

In gesprek over ambacht, wetenschap, architectuur en mode en hoe alles samen komt in haar werk.

126

TABLEAU PODIUM

Een oude techniek in een modern jasje. Thijs Kelder maakt glas-in-lood weer actueel.

EN VERDER IN DIT NUMMER:

- 24 COLUMN KUNSTJACHT
- 32 KUNST EN TECHNOLOGIE
- 48 COLUMN ROND DE 19E EEUW
- 50 PAN AMSTERDAM SPECIAL
- 104 COLUMN COLLECT
- 106 VAN VLISSINGEN ART FOUNDATION
- 118 COLUMN DESIGN
- 140 BRAFA ART FAIR
- 144 BEYOND SURREALISM
- 164 COLUMN KUNST & KEURING

Deze editie van *Tableau* ging op 6 oktober naar de drukker. Het is mogelijk dat er tentoonstellingen en evenementen in zijn genoemd die intussen zijn uitgesteld of geannuleerd. Controleer voor een bezoek aan musea, beurzen en exposities de actuele informatie.

Bezoek ook onze website tableaumagazine.nl

Coverbeeld: campagnebeeld PAN Amsterdam, ontworpen door Splinter Chabot en Rive Roshan.

Wandering through the human mind

Laurence Aëgerter

text Marjolein Sponselee

[intro]

Laurence Aëgerter's work ranges from photographs and objects to tapestries and installations. And recently, for the first time, a work consisting solely of sound. The choice of material follows from the story she wants to tell.

In the abbey of Le Thoronet, singing fills the austere space of the church. The acoustics are phenomenal, with every note lingering long after it is sung. It was here that Laurence Aëgerter created her first work consisting solely of sound this year, because that was what the space called for. "The church was built for singing; it is actually a large instrument."

Aëgerter tailors her work to the environment for which she creates it, whether it is a museum, a church or a bunker. It must fit in with what the place has to offer. "I try to open all the senses and put myself at the service of the space." She also does a lot of research, and only then does she asks herself what she wants to make and with what material.

In the case of *Le Songe d'Ovide* (Ovid's Dream), for example, she was commissioned by MAMAC and created a ladder for the 17th-century Baroque Palais Lascaris in Nice, the top of which disappears into a four-poster bed. The idea for the ladder came quickly, but that wasn't enough. The ladder was given roots at the bottom, which turned it into more of a story. The choice of material completes it. She chose glass because it has something fluid, and she added a phosphorescent substance to the glass, making it less transparent and glow in the dark. It seems to move, to flow like a river and then gradually take on a solid form. Now it evokes even more associations, giving the work multiple layers of meaning. The roots disappear through a door to the outside.

Another ladder is made of wood and looks as if it has been carved from a tree trunk, with the branches still attached. The ladder stands in a very narrow courtyard, a space that makes you feel oppressed and want to escape. Aëgerter: "That ladder actually shows what your head wants: you want to get out of here." Escape. It is a recurring theme. The world is harsh, and escape is welcome from time to time.

A rich image archive

Aëgerter grew up in France in a family of antique dealers. She studied art history in Aix-en-Provence and at the Vrije Universiteit in Amsterdam, and then went on to complete her studies at the Rietveld Academy. With this background, she has a rich reservoir of images and knowledge that she weaves into her work and continually supplements with new research. She reads extensively for each work, and each work requires a specific material. She created the *Soul Imprints* tapestries for an exhibition at the Museum van Loon, inspired by a sheet of paper with ink stains from the archive of Antoinette de Bach-van Loon. "I thought it was so beautiful. I could take a photo of it, but that's not enough. I want it to be more of an object. The tactile quality of this sheet of paper was also special, which is why it became a tapestry."

She often works with tapestries, some of which are metres long. The monumental *Epic of the Mind*, for example, is 38.5 metres long and 3 metres high. It is a journey through the richness of the human mind. She used the archives of the Museum of the Mind as her source, selecting photographs and objects, drawings by psychiatric patients and illustrations from medical textbooks, and incorporated them into a long collage against a backdrop of merging landscapes. The work is

enormous and can hardly be displayed in its entirety. Just as the brain itself is still full of secrets and not fully understood. "It is such a wonderful unity that we cannot fully comprehend it. With all our dreams and thoughts. Things we know without knowing. Actually, the mystery of existence", explains Aëgerter.

The entire richness of the human spirit is reflected in all her work. Both dreams and reality. She loves research and archives. Knowledge. Culture. She loves science. And she has a talent for playing freely with it. For making associations and connecting things across different eras. For example, in a work such as *L'Ether*, which will be on display this autumn in the Grote Kerk in Breda in the exhibition *René! I'm still standing*. "This work originated from research in the studio. Just playing around a bit. It starts with A4 sheets of paper, scissors and a glue stick. The subject is ether, the substance that exists between matter. For centuries, scientists were preoccupied with the question of what was there. And still are, because you know it exists, but it remains elusive."

Knowledge and wisdom

The intangible fascinates her. Because despite all our knowledge, many questions remain. In recent years, the main question has been: "Why do people continue to slaughter each other, despite the fact that we are becoming increasingly intelligent? Why are we not wiser with all the knowledge we have acquired?" Next year, she will create a work at the Musée Albert Kahn in Paris about the peace that never comes. Kahn (1860-1940) was a banker, activist and philanthropist in Paris who, in 1909, began compiling the Archives de la Planète, a project in which he wanted to record the state of the world at the beginning of the 20th century. His archive contains more than seventy thousand photographs. A great starting point for Aëgerter, who loves to dust off archives and existing images and connect them to the present. How is it possible that we are not becoming wiser despite all this knowledge? Of course, the artist does not have the answer to that question, but in her work she tries to show that things can be different. She presents a friendlier world view without saying so, by emphasising the positive things. Science, beauty, poetry. She connects knowledge and thinking with feeling and intuition. It is like a conversation in a language other than words. Aëgerter: "Art is a language that can find its way deep into the soul, a language that communicates through the subconscious. You create it for the impact it can have on the minds of people you will never meet." Much of her work takes place in archives and in the studio, but occasionally she shares her way of thinking in social projects. In *La Montagne Allégorique*, for example, she worked with children. They each drew a line through a mountain landscape, up to the sky at the top of the image. Aëgerter turns this into a route of needle and thread on the photographs of mountains. A beautiful and easily readable image, despite all the layers of information it contains. Not everything is immediately clear; the work also invites the viewer to search for the underlying layer, do some research themselves and look further. The artist provides a starting point for this.

With Photographic Treatment, she developed an art project for people with dementia, including a box containing 100 black-and-white photographs on a range of subjects. Participants select two photographs that could form an exciting combination in terms of form and/or content, as Aëgerter herself did in the series of artist's books Photographic Treatment.

The photographs are clear images that evoke associations and stimulate the imagination. In this way, they can be a trigger for cognitive connections, like gentle gymnastics for the brain, and a starting point for conversation. The language of art actually works in the same way. But more consciously: the artist directs your thoughts in a certain direction. In Aëgerter's case, that direction is towards greater wisdom.

René! I'm still standing – about love and loss. Grote Kerk Breda, 11 October to 1 March 2026 with work by Laurence Aëgerter, Nan Groot Antink, Alicia Framis, Inez van Lamsweerde and Vinoodh Matadin, Margit Lukács and Persijn Broersen, Oscar Muñoz, Sef Peeters, Ligier Richier and Jan van Scorel.
grotekerkbreda.nl

In June 2026, Laurence Aëgerter will create a new work in the Grote Kerk in Alkmaar that reflects on the history of the church. In October 2026, her work will be on display at Kunstenlab Deventer and Musée Albert Kahn, Paris.
laurenceaegerter.com

(Translated with DeepL.com)

Laurence Aëgerter
The Harvest of Years, 2024
 larch wood, 12,25 x 4.15 meter
 (photo: Jean -Christophe Lett)

Laurence Aëgerter
Le Songe d'Ovide, 2024
 glass, 285 x 370 cm
 (foto: photo Jean -Christophe Lett)

Laurence Aëgerter
Tenture des Eléments: l'Ether, 2024
 jacquard tapestry in Grote Kerk Breda , 2025
 (photo: Ron Magielse)

Laurence Aëgerter
Photographic treatment nr. 128, 2016
 Ultrachrome print on enhanced matt paper, 30 x 41cm

Laurence Aëger
Soul imprints, 2010
 jacquard woven tapestry, 297 x 160 cm (2x)